

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 31. октобар 2013. године

Предмет бр. 135/09

Милисав ГОГИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 31. октобра 2013. године, уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
гђе Кристин ЧИНКИН
гђе Франсоаз ТУЛКЕНС

Уз помоћ

г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 8. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.
2. Дана 9. децембра 2009. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације и поновила је свој захтев 20. априла 2011. године. Од жалиоца није добијен никакав одговор.

3. Дана 29. децембра 2011. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета. Комисија је примила УНМИК-ов одговор 13. фебруара 2012. године.
4. Дана 16. марта 2012. године, Комисија је прогласила жалбу делимично прихватљивом.
5. Дана 21. марта 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила примедбе УНМИК-а на меритум жалбе, као и примерке свих релевантних истражних списа и других докумената на које се УНМИК ослањао при припреми свог одговора.
6. Дана 3. априла 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум предмета заједно са релевантном документацијом.
7. Дана 16. септембра 2013. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се достављање списа у вези са предметом може сматрати коначним.
8. УНМИК је доставио свој одговор истог дана.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

9. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова током сукоба и након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
10. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у коме су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења

¹ Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како је виђено и испричано“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун –31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004.; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.

11. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу да се безбедно врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
12. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.
13. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
14. Иако постоји спор око бројки, процењује се да се догодило више од 15.000 смрти или нестанака током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се, од октобра 2012. године, 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
15. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.

16. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
17. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
18. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврђује кретање несталих лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их породици нестале особе. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
19. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
20. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на радње које су УНМИК-ови органи претходно

предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ово Одељење правде и полиција УНМИК-а предати су ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за отмицу и убиство г. Ђоке Гогића

21. Жалилац је син Ђоке Гогића. Он наводи да су чланови ОВК отели његовог оца 20. јула 1998. године из његове куће у селу Бања, у општини Сува Река. Његови посмртни остаци су враћени жалиоцу октобра 2006. године. Према његовим сазнањима, посмртни остаци његовог оца пронађени су у масовној гробници у месту званом Волујак у општини Клина и идентификовани су путем ДНК анализе.
22. Жалилац наводи да је пријавио отмицу свог оца МКЦК-у, Црвеном крсту Србије и Министарству унутрашњих послова Србије (МУП). Он тврди да га никада нико није контактирао у вези са истрагом отмице и каснијег убиства његовог оца, изузев контакта који се тицао предаје посмртних остатака.
23. Жалилац прилаже примерке смртovníца његовог оца. Прва је датирана на 25. септембар 2006. и издата је од стране Медицинског факултета Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Митровици, на Косову. У њој је наведено да је утврђено да је датум смрти, „према доступним информацијама“, 25. јул 1998. у Волујку, узрок смрти је „убиство“, али директан узрок смрти је „неутврђен“. У другој, датираној на 27. фебруар 2007. године, коју је издала Општина Крагујевац, у ужој Србији, поновљене су горенаведене информације у вези са датумом и местом смрти.
24. Ђоко Гогић је наведен као нестало лице у допису МКЦК-а упућеном полицији УНМИК-а датираном на 12. октобар 2001, као и у бази података коју води УНМИК-ов КНЛСМ. Његово име се такође налази у бази података на мрежи коју води МКНЛ³, у којој је, у релевантним пољима, наведено: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио податке о овом несталом лицу надлежној институцији 4. маја 2006. Да бисте добили додатне информације, обратите се седишту ЕУЛЕКС-а на Косову“.

В. Истрага

а) Достављање релевантних списа

25. Дана 3. априла 2013. године, УНМИК је доставио Комисији документе који су се претходно налазили код КНЛСМ-а и ЈНЛ-а и ЈИРЗ-а при полицији УНМИК-а. Дана 16. септембра 2013. године, УНМИК је потврдио Комисији да су достављени сви списи које УНМИК поседује.
26. Што се тиче објављивања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако

³ База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 31. октобра 2013.).

њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

b) Потрага за жртвом, локација и предаја његових посмртних остатака

27. Спис садржи примерак ручно попуњеног формулара за идентификацију жртве без назначеног датума са анте-мортем подацима које је прикупио МКЦК; у формулару су наведени име жалиоца, његова адреса и број телефона. На формулару за идентификацију ЈНЛ-а у који су преписани исти подаци назначен је датум 24. јануар 2005.
28. Према документима који се налазе у спису КНЛСМ-а, 11. новембра 2004. на локацији „Волујак“ ексхумиран је велики број неидентификованих посмртних остатака. КНЛСМ је извршио аутопсију посмртних остатака једног лица 3. децембра 2004, а извештај са аутопсије је завршен 25. јануара 2005; такође је узет ДНК узорак.
29. У одштапаном извештају претраге базе података ЈНЛ-а у вези са Ђоком Гогићем, сачињеном 26. новембра 2004, у погледу ЈИРЗ-ове истраге бр. 2002-00057, наведен је његов кратак анте-мортем опис и изјава да је „отет 20. јула 1998, из своје куће, од стране непознатог Албанца у возилу МКЦК-а (ципу)“. Овај број предмета указује на то да је ЈИРЗ покренуо истрагу отмице жалиочевог оца 2002. године.
30. И извештају о анте-мортем истрази ЈНЛ-а, датираном на 31. јануар 2005. године, наведено је да је ЈНЛ отворио досије о несталом лицу у вези са нестанком Ђоке Гогића (бр. 1148/INV/04) 22. децембра 2004, а затворио га 31. јануара 2005. У извештају су наведене информације о телефонском разговору са жалиоцем, непознатог датума, када је жалилац изгледа рекао истражитељима ЈНЛ-а да су 20. јуна 1998. „непознати Албанци одвели [Ђоку Гогића] у возилу МКЦК-а у непознатом правцу“. Како му је рекао један сведок, његов отац је одведен у притвор ОВК у Малишеву, где је задржан „са групом Срба из Ораховца“. Међутим, „након што је српска полиција ушла у Малишево, они нису добили никакву инфомрацију о НЛ [несталом лицу]“. Жалилац је навео имена једног добро познатог команданта ОВК и још једног лица као осумњичене за отмицу, а име тог команданта ОВК назначено је у пољу „Осумњичени“ на насловној страни извештаја о анте-мортем истрази ЈНЛ-а, на којој је такође наведено „ниједан“ у пољима „Испитани сведоци“ и „Изјава сведока“. На крају извештаја, истражитељ закључује: „Нема информација које указују на могућу локацију НЛ [несталог лица]. Требало би да овај предмет остане отворен и неактиван у оквиру [ЈИРЗ-а]“.
31. Дана 8. августа 2005, МКНЛ је издао извештај о ДНК анализи, у коме је потврђена позитивна идентификација према којој посмртни остаци припадају Ђоки Гогићу.
32. Спис КНЛСМ-а садржи потврду идентификације и смртовницу, обе издате од стране КНЛСМ-а 27. септембра 2006, а у којима се потврђује да је отац жалиоца преминуо пре 11. новембра 2004, од непознатог узрока.
33. У примерку формулара о посети породици КНЛСМ-а, који је изгледа потписао жалилац, потврђује се да су посмртни остаци Ђоке Гогића предати жалиоцу 13. октобра 2006. године у 12:00.

c) *Истрага у вези са починиоцем/починиоцима*

34. У допису послатом Помоћнику директора истрага полиције УНМИК-а, датираном на 29. мај 2002, указујући на досије бр. MPU/BEL/129/02, под насловом „Породица К[...]“, Начелник канцеларије ЈНЛ-а у Београду наводи следеће:

„... мени се чини да је много различитих организација било укључено или је још увек укључено у овај случај, а ниједна од њих није преузела водећу улогу у том процесу. Прикупљено је много информација, али оне никада нису стигле до полиције УНМИК-а.

- МКЦК је примио доста информација од САД и породице.
- 'D&MPB' је обавио 'низ састанака са породицама'.
- МКТЈ је узео изјаве.

Ниједна од ових организација у прошлости није проследила информације ЈНЛ-у.

...

У то време, поново су различите особе 'укључене', 'у контакту' или 'сарађују'. Поново видим опасност од децентрализације информација. Будући да је ово очигледно кривични случај (киднаповане и нелегално притварање/убиство), случај треба да буде централизован и истражен од стране полиције; у овом случају ЦЈКИ ће разменити информације са ЈНЛ-ом у погледу аспекта везаног за НЛ [нестало лице]“.

35. У спису се такође налази примерак насловне стране оптужнице поднете пред Претресним већем Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију (МКТЈ) по предмету бр. IT-03-66-I, који је изгледа послат факсом Канцеларији МКТЈ за информисање јавности у Београду 20. фебруара 2003. Није дато никакво обавештење о томе на који начин је ова оптужница релевантна за овај конкретан случај.

36. У ЈИРЗ-овом допису послатом КФОР-у описује се ЈИРЗ-ова истрага бр. 2002-00031 у вези са „отмицом и убиством приближно 82 жртве српске, албанске и ромске етничке припадности до којих је дошло између 17. и 23. јула 1998. године у области Малишева, Ораховца, Оптеруше и Ретимља и других околних села.“ Према истом документу, неке жртве су „такође киднаповане из својих кућа“, а затим „послате у притвор у који се налазио у полицијској станици МУП-а у Малишеву.“

37. На списку без наведеног датума наведена су имена 42 жртве из истраге бр. 2002-00031, иако отац жалиоца није једна од њих.

38. У извештају истражитеља, датираном на 6. јун 2005, описани су покушаји ЈИРЗ-а да пронађе било које списе из 1999. године везане за „пећину Волујак“. Провере извршене у полицијској станици Пећ и регионалном полицијском штабу заједно са јединицом карабинијера италијанског КФОР-а нису дале резултате. Истражни службеник у полицијској станици Клина нејасно се сећао списка, али није могао да пронађе ниједан повезан документ.

39. У допису од 23. јула 2005, ЈИРЗ је затражио од канцеларије за везу полиције УНМИК-а да провери да ли КФОР у својој архиви поседује сателитске слике „могућег притвора који је била полицијска станица у Малишеву, локације код пећине Волујак и јаме у Малишеву“, јер би то „у многоме помогло [...] напретку наше истраге и стварању

могућности за извођење починилаца пред лице правде“. Међутим, у спису није пронађен одговор на овај захтев.

40. У допису датираном на 30. март 2007, у вези са случајем бр. 2002-00031, истражитељ ЈИРЗ-а је затражио дупликат аудио снимака десет изјава сведока. Ни жалилац ни било који други члан његове породице не налазе се међу ових десеторо сведока.
41. У делу списа везаном за ЈИРЗ-ову истрагу налази се Индекс предмета, без назначеног датума, са унакрсном референцом на ЈИРЗ-ов досије бр. 2002-00031, у коме је Ђоко Гогић наведен као жртва, а кривично дело је идентификовано као „масовно убиство“. У Садржају су наведена следећа документа: горенаведни ЈНЛ-ов Извештај о анте-мортем истрази (видети § 30) под језичком „А“; Извештај о истрази (језичак „Б“); Извештај о несталом лицу (језичак „Ц“); Анте-мортем подаци (језичак „Д“); Изјаве сведока (језичак „Е“); Форензички извештаји/списак доказа/ланац чувања (језичак „Ф“); Фотографије доказа/предмета (језичак „Г“); Извештај са аутопсије (језичак „Х“); Фотографије са аутопсије (језичак „И“) и Друга документација у вези са предметом (језичак „Ј“). Ниједан документ не прати овај индекс предмета по датом редоследу, иако се неки од њих налазе у досијеу. Међутим, нису пронађене никакве изјаве сведока релевантне за отмицу жалиочевог оца.
42. Име жалиочевог оца се налази на свим тим списковима, у вези са другом ЈИРЗ-овом истрагом (бр. 2002-00031), али спискови су потпуно празни у свим другим пољима. Други списак под називом „Извештај са аутопсије“, такође са именом Ђоке Гогића и напоменом у вези са ЈИРЗ-овим предметом бр. 2002-00031, садржи „Извештај са аутопсије“ са само једним уносом, датираним на 23. јун 2005. године.
43. Остатак досијеа достављеног Комисији садржи одређени број докумената који се односе на ЈИРЗ-ову истрагу бр. 2002-00031, укључујући: првобитни извештај о инциденту, изјаве сведока, извештаје о спровођењу тајних мера, личне податке о осумњиченима, извештаје о увиђају на лицу места. У тим документима се виде полицијске радње усмерене ка напретку истраге отмице и убиства чланова породица К. и Б, из села Ретимље и Оптеруша, у општини Ораховац, јула 1998. ЈИРЗ је спровео већину радњи, укључујући контакте и разговоре са члановима породица жртава и сведоцима, током 2005. и 2006. године. Ниједан од ових докумената није директно релевантан за нестанак и смрт жалиочевог оца.

III. ЖАЛБА

44. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и смрт његовог оца. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног аспекта члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

45. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог испитивања.
46. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног аспекта), Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе пред њом значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу суштинских обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међународне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.
47. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенцији о правима детета.
48. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалиоци жале на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
49. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 47). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је

ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.

50. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су проузашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

51. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права која се односи на изостанак адекватне кривичне истраге у вези са отмицом и смрћу његовог оца. Жалилац се такође жали на то што никада није био обавештен о томе да ли је таква истрага спроведена и какав је био њен исход.

52. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК, почевши од 11. јуна 1999, преузео одговорност да спроведе ефикасну истрагу нестанка и убиства Ђоке Гогића, у складу с општом обавезом обезбеђивања ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, која му је прописана Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН-а (из 1999. године) (видети § 11 горе у тексту) и накнадно дефинисана Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону примењивом на Косову* и чланом 2 ЕКЉП.

53. У том погледу, СПГС наглашава да ова обавеза „проистиче из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП-а спровођења ефикасне истраге у случају када смрт настане под сумњивим околностима које се не приписују државним актерима“. Он даље тврди да, генерално, при разматрању тога да ли је УНМИК испунио своје процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП, Комисија мора узети у разматрање посебне околности на Косову у то време.

54. СПГС прихвата чињеницу да је Ђоко Гогић нестао под околностима опасним по живот. СПГС додаје да је јуна 1998. године, када је он отет, „безбедносна ситуација на Косову била изузетно напета и на целој територији Косова је постојао висок ниво насиља“.

55. Он сматра да је таква обавеза двострука, укључујући „обавезу да се кроз истрагу утврди судбина и/или локација нестале особе; и обавезу да се спроведе истрага којом ће моћи да се утврди да ли је смрт проузрокована незаконито, а која ће, такође, довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталог лица“.

56. СПГС тврди да је у својој судској пракси везано за члан 2, Европски суд за људска права навео да треба посветити дужну пажњу потешкоћама својственим ситуацијама након сукоба, као и проблемима који ограничавају способност истражних органа у процесу истраге по оваквим предметима. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:

„Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, наиме у првих десет година након рата. У таквој пост-конфликтној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса [...]“.

57. Са становишта СПГС-а, у периоду након сукоба на Косову, УНМИК се суочио са веома сличном ситуацијом, када је на хиљаде људи расељено или је нестало. Многи људи који су нестали, отети су, убијени, и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.

58. СПГС објашњава да је у јуну 2002. године УНМИК формирао КНЛСМ који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покаже да су злочини били систематски и широко распрострањени, тимови МКТЈ извршили обдукције на што је више тела могуће, вршећи идентификацију у малој мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЛСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ при полицији УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „*ex-officio*“, без икакве шире стратегије у погледу оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација. СПГС наводи да је, узевши у обзир горе описане потешкоће, „процес ефикасног решавања нестанака и других озбиљних повреда међународног хуманитарног права разумљиво био постепен“ на Косову. СПГС закључује да је рад КНЛСМ-а у великој мери допринео утврђивању локације и судбине несталих из сукоба на Косову; међутим, није било могуће пронаћи све нестале унутар временског оквира и ресурса који су били доступни у том тренутку.

59. СПГС даље тврди да је од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага професионална, добро обучена и добро опремљена полиција и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што

представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које му је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. У том погледу, он упућује на Годишњи извештај полиције УНМИК-а за 2000. годину, у коме се даје следећи опис ситуације:

„полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За УНМИК је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

60. СПГС наводи да су припадници међународне полиције УНМИК-а морали да се прилагоде спровођењу истрага на иностраној територији и у иностраној земљи, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју. Он даље наводи да су ови истражитељи често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводу СПГС-а, све ове препреке ометале су могућност полиције УНМИК-а да спроведе истраге сходно стандардима који се могу очекивати од држава са успостављеним институцијама које не наилазе на велики број предмета овакве природе који су повезани са ситуацијама након сукоба.
61. У погледу појединости жалбе г. Милисава Гогића, СПГС прво наглашава да је до јуна 1999. МУП био одговоран за истрагу нестанка Ђоке Гогића. Истражитељи МУП-а су у то време „могли да процене тадашње доказе и истраже било какве трагове“. Он додаје да „када се истрага покрене брзо након што до неког догађаја дође, постоји већа вероватноћа да сведоци буду идентификовани. Без обзира на то, полиција СРЈ није завршила истрагу. Такође, што више времена прође од неког инцидента то је теже истражити случај. Како време пролази, докази се губе, приступ сведоцима постаје отежан, сведоци заборављају појединости итд. Ови фактори су важни у погледу предмета о коме је овде реч“.
62. Друго, у вези са утврђивањем судбине Ђоке Гогића, СПГС објашњава да је, након што је добио информације о нестанку жалиочевог оца, УНМИК-ов ЈНЛ отворио досије бр. 2002-000570. Поред тога, „због масовног убиства које се догодило отприлике у исто време и у истој области где је г. Гогић нестао, други досије је отворен као случај масовног убиства под бр. 2002-00031“.
63. СПГС такође тврди да су анте-мортем подаци (видети § 27 горе у тексту) прикупљени преко канцеларије ЈНЛ у Београду. Он додаје да су, упркос горенаведеним потешкоћама, посмртни остаци Ђоке Гогића откривени 11. новембра 2004, прегледани,

идентификовани и на крају враћени породици, октобра 2005. Стога је, према мишљењу СПГС-а, истрага у вези са судбином жалиоцевог оца спроведена у разумном временском року.

64. Треће, у погледу истраге која има за циљ идентификацију лица одговорних за отмицу и убиство жртве и њихово извођење пред лице правде, СПГС тврди да је „недостатак информација [...] представљао праву препреку спровођењу било какве истраге од стране УНМИК-а“ и да је „недостатак сведока или осумњичених отежао идентификацију могућих починилаца како би они били изведени пред лице правде“.
65. СПГС затим наводи појединости да је полиција УНМИК-а „првобитно покренула и спровела истраге у вези са локацијом г. Гогића“, конкретно је ЈНЛ обавио разговор са жалиоцем, који је тврдио да је високи командант ОВК одговоран за нестанак и убиство његовог оца (СПГС се овде очигледно позива на извештај ЈНЛ од 31. јануара 2005, споменут у § 30 горе у тексту). Командант ОВК „био је ухапшен и суђено му је [МКТЈ] на основу командне одговорности за ‘притварање, мучење, нечовечна дела, убиство ... и окрутност поступање’ према другим лицима“; током суђења (МКТЈ предмет бр. IT-03-66), „тужилац је позвао 30 сведока и представио 260 доказа“. У том погледу, СПГС напомиње да је полиција УНМИК-а „помагала МКТЈ-у у истрагама на Косову, како је то тражио МКТЈ, у циљу проналажења сведока и доказа“.
66. СПГС такође напомиње да је КНЛСМ истражио нестанак и убиство Ђоке Гогића и многих других лица, у вези са случајем масовног убиства бр. 2002-00031, и да се из доступних докумената види да је полиција УНМИК-а активно истраживала случај, поготово од 2. јуна 2005. до 31. марта 2006, када је „на сваких неколико дана у досије додат извештај полицијског службеника“. Као индикацију посебно истакнутих акција, СПГС напомиње „захтев за сателитске снимке од 23. јула 2005. (видети § 39 горе у тексту), разговоре са неколико могућих сведока и прислушкивање телефонских разговора [...] два осумњичена лица чија су имена [С. Ц.] и [Ј. Х.]“. Како би додатно поткрепио своје становиште, СПГС се позива на друга документа у истражном спису (видети § 43 горе у тексту).
67. СПГС закључује да је „очигледно да је полиција УНМИК-а спровела разумне истражне кораке у складу са процедуралним захтевима члана 2 ЕКЉП, у циљу извођења починилаца пред лице правде“. Међутим, због могућности да „постоје додатне и пресудне информације“, СПГС задржава право да достави додатне примедбе у вези са овим предметом.
68. Комисија до данашњег дана није примила додатне дописе у вези с тим питањем, осим потврде достављања целокупних истражних списа.
69. Због тога, према наводима СПГС-а, није постојало кршење члана 2 ЕКЉП у вези са тврдњама изнетим у овој жалби. Жалбу би стога требало „одбацити у целости“.

3. Процена Комисије

70. Комисија сматра да се жалилац позвала на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер УНМИК није спровео ефикасну истрагу у вези са убиством његовог оца.

a) *Подношење релевантних списа*

71. Као што је горе наведено, УНМИК је Комисији доставио све списе који су се претходно налазили код КНЈСМ-а, ЈНЛ-а и ЈИРЗ-а полиције УНМИК-а које је могао да добије до данашњег дана и потврдио је да нема додатних докумената који би могли бити достављени (видети § 25). Иако постоји могућност да постоје додатни документи у вези са овим предметом (видети §§ 67-68 горе у тексту), УНМИК није дао никакво објашњење о томе који делови документације су можда непотпуни.
72. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује пружање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).
73. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2.
74. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су дати на увид (у том смислу, видети ЕСЉП, *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда од 15. марта 2011, § 146; упоредити са приступом Саветодавне комисије за људска права [ХРАП] у предмету *Томовић и остали*, бр. 248/09 и остали, мишљење од 25. априла 2013, § 52).

b) *Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2*

75. Жалилац наводи да УНМИК није спровео ефикасну истрагу отмице и убиства његовог оца.
76. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда Интерамеричког суда за људска права [ИАСЉП] од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). Комитет за људска права Уједињених нација (КЉП) такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2(3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП (видети Комитет за људска права при Уједињеним нацијама (КЉП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ел Авани против Либијске Арапске Демахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је

утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (A/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

77. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 86, Извештаји 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасинкис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убиства и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191)
78. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 50 изнад у тексту, при § 136).
79. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
80. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 50 при § 191; видети такође ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све разумне кораке које могу да предузму да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик

да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312; и ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).

81. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен у § 77, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазачев. против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
82. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 80 изнад, при §46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 50, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 80; у истом смислу случај *Варнава и остали против Турске*, предмет ЕСЈП [ВВ] наведен изнад, у § 50, при § 145). Иако проналажење и каснија идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад).
83. Што се тиче захтева за јавним надзором, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, најближи сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 79, при §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 79, при §§ 211-214; и случајеве наведене у њему). ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕКЈП 2011).

с) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

84. Комисија је свесна чињенице да је до отмице и убиства Ђоке Гогића дошло током сукоба на Косову, јула 1998. године, приближно годину дана пре УНМИК-овог распоређивања на Косову. УНМИК је истраживао случај у ситуацији након оружаног

сукоба када су цветали криминал, насиље и недостатак безбедности (видети § 10 горе у тексту).

85. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЉП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и УНМИК-ову мисију треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЉП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
86. Комисија сматра да овај аргумент СПГС-а покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
87. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЉП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
88. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама тадашње Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 80 и случај ЕСЉП, *Јуларих против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011.). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 83, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЉП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЉП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај ЕСЉП *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 79, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 79, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЉП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
89. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад, при §164;

ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЈП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 77 изнад, при §§ 86-92; ЕСЈП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; ЕСЈП [ВВ], *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЈП 1999-IV; ЕСЈП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215-224; ЕСЈП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).

90. Слично томе, КЈП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЈП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 59, при § 1; КЈП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЈП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЈП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
91. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P.P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЈП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЈП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЈП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као системи који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 17 изнад).
92. Као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и

контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 80 горе у тексту, § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, од 27. новембра 2007, § 62).

93. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

94. Осврћући се на околности везане за овај предмет, Комисија истиче жалиочеву изјаву да је нестанак његовог оца одмах пријављен МКЦК-у, Црвеном крсту Србије и МУП-у (видети § 22 горе у тексту). У одсуству конкретне документације по овом питању, Комисија сматра да је УНМИК сазнао за нестанак Ђоке Гогића најкасније октобра 2001. године (видети § 24 горе у тексту). Комисија напомиње да је ЈИРЗ покренуо истрагу у вези с тим случајем до краја 2002. године (видети § 29 горе у тексту).

95. Сврха ове истраге била је да се открије истина о догађајима који су довели до отмице Ђоке Гогића, да се пронађе он или његови посмртни остаци и да се идентификује(у) потенцијални починилац/оци, као и да се они изведу пред законом утврђен надлежни суд.

96. Комисија подсећа да би ефикасне истражне радње морале да се спроводе брзо и експедитивно, где би надлежни органи предузели све разумне кораке и испоштовали очигледан след истраге како би осигурали доказе везане за инцидент, укључујући, између осталог, сведочење очевидаца, форензичке доказе итд. Истрага такође мора да обезбеди елемент јавног надзора у довољној мери и да такође у разумној мери буде доступна породици жртве. Закључак истражитеља мора да се заснива на подрбној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Штавише, истрага би требало да се повремено прегледа, како би се обезбедило да су све доступне информације узете у разматрање. Пошто обавеза спровођења истраге није обавеза резултата већ средстава, при оцењивању њене ефикасности треба узети у обзир околности конкретног случаја и практичну реалност истражног рада (видети §§ 80-81 изнад).

97. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 50), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 80, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 19 изнад).

98. Комисија подсећа са овим у вези да је, према Годишњем извештају УНМИК-ове полиције за 2000. годину, потпуна полицијска извршна власт у области Призрена, укључујући кривичне истраге, била под потпуном контролом полиције УНМИК-а од 27. октобра 1999. године, а у области Пећи од јуна 2000. године. Дакле, УНМИК је имао одговорност да обезбеди, *прво*, ефикасно и експедитивно спровођење истраге; *друго*, да сав релевантни истражни материјал буде прописно предат органима који преузимају одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС, видети § 19 изнад); и *треће*, да истражни списи могу да се прате и добију поново уколико се појави потреба за тим на било ком каснијем ступњу.
99. У одсуству било каквог истражног списка, комисија закључује да је дошло до неке од следећих ситуација: истрага није спроведена; спис није прописно предат ЕУЛЕКС-у; или УНМИК није преузео спис од лица тренутно задуженог за његово чување. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди истражни спис ради процене од стране Комисије. Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно указује на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције, или у свом садашњем својству.
100. У погледу првог дела процедуралне обавезе, односно утврђивања судбине несталога лица, Комисија напомиње да је КНЛСМ ексхумирао посмртне остатке Ђоке Гогића новембра 2004, а спровео аутопсију децембра 2004. Претпоставља се да су узорци ДНК узети у то време, а да су касније послати МКНЛ-у ради идентификације. Након тога, 8. августа 2005, МКНЛ је издао извештај о поклапању достављеног ДНК узорка са ДНК узорцима прикупљеним од чланова породице Ђоке Гогића. Нажалост, прошло је још годину дана док КНЛСМ није вратио жалиоцу посмртне остатке његовог оца.
101. Комисија је свесна чињенице да су поступци ексхумације и идентификације посмртних остатака у контексту пост-конфликтног Косова трајали дуго јер је током тог периода УНМИК истовремено обрађивао велики број случајева који су се тicali несталих лица. За такве поступке, а поготово за идентификацију засновану на ДНК анализи, која је на Косову усвојена од 2003. године, УНМИК је морао да се ослања на техничку сарадњу са спољним институцијама, посебно МКНЛ-ом. Комисија из тог разлога сматра да такво одлагање није било неразумно. Комисија такође сматра да се, с обзиром на околности у вези са овим случајем, не може сматрати да је одлагање идентификације имало додатни штетни утицај на истрагу и могућност да се њоме починиоци изведу пред лице правде (видети приступ усвојен од стране Комисије у случају *Здравковић*, бр. 46/08, мишљење од 25. фебруара 2013, §§ 123-124).
102. Комисија стога сматра да је УНМИК испунио први елемент процедуралне обавезе сходно члану 2. Међутим, иако признаје да су проналажење, идентификација и враћање посмртних остатака Ђоке Гогића његовој породици представљали важан успех, њиме није окончана процедурална обавеза (видети § 82 горе у тексту).
103. Комисија се сада осврће на истрагу коју је спровела полиција УНМИК-а у циљу идентификације починилаца и њиховог извођења пред лице правде, што представља други елемент процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЈП.
104. Што се тиче захтева за брзином и ефикасношћу, Комисија има у виду да је код сваке истраге, а нарочито истраге отмице у околностима опасним по живот и каснијег

убиства, почетна фаза од кључне важности. Она има две главне сврхе: утврдити правац истраге и обезбедити очување и сакупљање доказа за каснији евентуалан судски поступак (видети мишљење Комисије по сличном питању изражено у предмету X, бр. 326/09 и остали, § 81).

105. Комисија се слаже са СПГС-ом да је, од тренутка отмице до УНМИК-овог доласка на Косово, јуна 1999, истрага овог случаја била у надлежности МУП-а. Комисија такође сматра да је вероватно да су српски органи, при напуштању Косова, са собом можда понели истражни материјал који се односи на период оружаног сукоба. У таквој ситуацији, од тренутка када је УНМИК био обавештен о нестанку жалиочевог оца у околностима које су очигледно биле опасне по живот, први поступак би требало да буде да се од српских органа затражи враћање истражних списа и доказа који се можда налазе код њих. Без обзира на то, нема потврде да је УНМИК предузео било какав поступак у том погледу. Комисија ће стога наставити разматрање испитивањем радњи које су предузели полиција УНМИК-а и релевантни органи током спровођења своје истраге отмице Ђоке Гогића.
106. У том погледу, Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу од стране полиције УНМИК-а. Од уписивања предмета до најраније децембра 2004. (видети § 30 горе у тексту), у списе није уписана ниједна радња коју је полиција УНМИК-а предузела која би имала за циљ утврђивање локације жалиочевог оца и идентификацију лица одговорних за његов нестанак. Од жалиоца никада није узета никаква изјава; нису учињени никакви покушаји да се пронађе кућа жртве (наводно место отмице) или да се спроведе истрага места злочина нити су учињени други напори да се пронађу докази, као што је испитивање суседа или праћење других очигледних правца истраге (тј. команданата ОВК у тој области). Једина радња коју је полиција УНМИК-а предузела током 2002. године био је пријем анте-мортем података у вези са Ђоком Гогићем, које је прикупио МКЦК и очигледно накнадно отварање истраге.
107. Комисија такође напомиње тврдњу СПГС-а да је МКТЈ можда спровео истрагу истог предмета (видети § 65 горе у тексту), чиме он донекле правда продужени период неактивности полиције УНМИК-а у погледу ове истраге. Комисија се слаже да је МКТЈ у то време имао, и још увек има, врховну надлежност да истражује злочине повезане са оружаним сукобом на Косову 1998–1999. године. Међутим, СПГС није доставио ниједан документ који би могао да поткрепи његову тврдњу да је МКТЈ преузео овај предмет.
108. Комисија ни сама не налази никакве очигледне везе између ове жалбе и предмета МКТЈ бр. IT-03-66. Потоњи се тиче наводних злочина ОВК у Лапушнику, у општини Глоговац, у области Приштине, док се село жртве налази у општини Сува Река, у области Призрена, а масовна гробница у којој су пронађени његови посмртни остаци у општини Клина, у области Пећи. Ово „географско“ неслагање је било очигледно од тренутка подношења првобитне оптужнице по предмету бр. IT-03-66, 24. јануара 2003. У сваком случају, то би постало потпуно јасно до 30. новембра 2005, када је Претресно веће МКТЈ донело пресуду, ослободивши две од три оптужене особе. Дана 27. априла 2007, ови поступци МКТЈ окончани су пресудом Жалбеног већа МКТЈ, које је углавном потврдило пресуду из 2005. године. Уколико постоје везе између ове две истраге, које нису очигледне из предметног списка, требало је да их УНМИК јасно

објасни Комисији. Супротно томе, УНМИК није доставио никакво боље објашњење од нејасне тврдње да постоји могућност такве везе.

109. Чак и ако је МКТЈ заиста спровео истрагу овог случаја, треба претпоставити да је она у потпуности обустављена 2007. године. Од тог тренутка, у складу с горенаведеном обавезом одржавања целокупних истражних списа (видети § 73), УНМИК је имао обавезу да учини све могуће напоре да врати документа и доказе које је МКТЈ прикупио до тог датума. Међутим, као и у случају могуће истраге од стране МУП-а, Комисији нису достављени никакви докази таквих напора.
110. Комисија разуме да, у ситуацији када дође до масовног прилива кривичних пријава тешких злочина, а постоји ограничен капацитет за полицијске истраге на терену, одређивање приоритета представља један од начина одржавања одговарајућег нивоа ефикасности, када се решавају само озбиљни предмети са очигледним траговима. С тим у вези, Комисија разматра превасходност права на живот у међународним инструментима заштите људских права (видети, на пример, случај ЕСЉП [ВВ], *Стрелец, Кеслер и Кренц против Немачке*, бр. 34044/96, 35532/97 и 44801/98, пресуда од 22. марта 2001, § 85, ЕКЉП 2001-II). У сваком случају, до таквог одређивања приоритетних истрага требало би да дође тек након што буде предузет минимум могућих истражних активности и након што се прикупе и анализирају информације до којих се могло доћи, што, како се види горе у тексту, није био случај са овом истрагом (видети нпр. ХРАП Б. А, бр. 52/09, мишљење од 14. фебруара 2013, § 82).
111. Ако је до таквог одређивања приоритета дошло због укључивања МКТЈ-а у тај поступак, требало је да Комисији буде достављена, прво, потврда таквог укључивања, а друго, запис мера које је УНМИК предузео како би вратио доказе које је МКТЈ можда прикупио. У датој ситуацији, из списка се чини да ни УНМИК ни МКТЈ нису учинили ништа значајно како би расветлили отмицу и убиство Ђоке Гогића, у најкритичнијем периоду истраге, од 1999. до 2004. године.
112. Комисија сматра да је такав очигледан изостанак адекватне реакције од стране полиције УНМИК-а могао да укаже починиоцима на то да надлежни органи нису могли, или да нису били вољни, да истраже таква кривична дела. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.
113. Поред тога, Комисија подсећа на изјаву сâмог СПГС-а да постоје много веће шансе за идентификацију сведока путем кривичне истраге која почне брзо након што се догађај одигра, и да „што више времена прође од неког инцидента то је теже истражити случај, [јер] како време пролази, докази се губе, приступ сведоцима постаје отежан, сведоци заборављају појединости“ (видети § 61 горе у тексту). Будући да истрага није започета брзо, мишљење Комисије је да она није испунила захтеве брзине и експедитивности.
114. При процени истраге у односу на потребу да се предузму разумни истражни кораци и да се испрати очигледан след истраге како би се добили докази, Комисија подсећа да је први очигледан правац истраге, након добијања обавештења о инциденту, био

упућивање захтева МУП-у да пошаље релевантне истражне списе. Међутим, као што је горе већ наведено, Комисија није убеђена да је било која радња у том правцу икада предузета.

115. Комисија такође напомиње да се у истражном спису не види никакав покушај полиције УНМИК-а да пронађе наводно место злочина и испита га, бар формално, како би боље разумела околности злочина који је предмет истраге, што је основни корак у случајевима у којима постоји мало доказа. Комисија такође узима у обзир чињеницу да би адекватна истрага тако озбиљних злочина требало такође да обухвати бар разговор са жалиоцем и сведоком који је њему познат, идентификацију и обављање разговора са појединцима који живе или су се нашли у области наведеног злочина, нарочито са онима који су били присутни у селу у време наводне отмице и који би стога можда могли да посведоче о нечему („претрага“ те области) и особама које су познавале жртву, јер њима могу бити познати евентуални мотиви.
116. Комисија сматра да прописно вођен истражни спис треба да садржи записе разговора вођених са жалиоцем и свим потенцијалним сведоцима злочина. У свим случајевима, такви разговори би требало да се обаве што је пре могуће и требало би да буду забележени и сачувани у предметном спису⁴. У погледу ове истраге, Комисија примећује да се у ЈНЛ-овом извештају датираном на 31. јануар 2005. године налази само сажетак телефонског разговора са жалиоцем (видети § 30 горе у тексту), али да у том спису нема потписаних записника о том или било ком другом разговору. Очигледно је да овакав документ не би био прихваћен као доказ уколико би овај случај икада био подвргнут судском поступку. Такође, није учињен никакав напор да се идентификује и обави разговор са очевицем притварања Ђоке Гогоћа од стране ОВК, који је очигледно био познат жалиоцу.
117. Дошавши до периода који је унутар њене надлежности, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да основни истражни кораци (§§ 106 и 115) још увек нису били обављени. Након тог критичног датума и даље је постојао пропуст по питању спровођења неопходних истражних радњи те је стога, у складу са континуираном обавезом истраге (видети § 82 изнад), процена целе истраге доведена у временски период под надлежношћу Комисије.
118. Комисија у вези с тим подсећа на тврдњу СПГС-а да је полиција УНМИК-а активно истраживала овај случај од 2. јуна 2005. до 31. марта 2006, када је „на сваких неколико дана у досије додат извештај полицијског службеника“. СПГС упућује на захтев за сателитске снимке од 23. јула 2005. и неколико других докумената (видети § 66 горе у тексту) као показатељ изванредних истражних напора. Након што је прегледала те документе, Комисија сматра да су врло мало релевантни за истрагу отмице и убиства Ђоке Гогоћа, осим чињенице да су сви део предмета бр. 2002-00031. Нису споменути ни његово име нити име жалиоца, као ни име његовог села. Сателитски снимци те области били би од велике помоћи одмах након отмице, али не седам година након ње и три године након покретања истраге.

⁴ Видети: Приручник Уједињених нација о ефикасном спречавању и истрази ванправних, произвољних и преких егзекуција, усвојен 24. маја 1989. године од стране Економског и социјалног савета, Резолуција 1989/65.

119. Комисија такође подсећа на општи аргумент СПГС-а да је „изостанак информација [...] представљао праву препреку спровођењу било какве истраге од стране УНМИК-а“ и да је „недостатак сведока или осумњичених отежао идентификацију могућих починилаца како би они били изведени пред лице правде“. У потпуности подржавајући ову изјаву, Комисија мора да напомене да код скоро сваке истраге у почетној фази недостаје значајна количина информација. Проналажење неопходних информација како би се надокнадили ови недостаци јесте главни циљ сваке истражне активности. Дакле, истражни органи не би требало да користе недостатак информација као аргумент да би оправдали своју неактивност. Као што је показано, уместо да активно трага за информацијама и траговима, полиција УНМИК-а је једноставно чекала да се додатне информације појаве саме од себе. То је донекле успело у овом случају, пошто су посмртни остаци жртве откривени у масовној гробници, јер се због тога, према мишљењу Комисије, у спису, у каснијим фазама, појављују неке додатне радње, које би непобитно могле бити повезане са овим случајем.
120. Комисија је свесна чињенице да дужност спровођења истраге није прекршена само због тога што истрага није довела до задовољавајућег резултата. Ипак, таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност. Комисија стога мора да закључи да су, у погледу спровођења разумних истражних корака и праћења ових праваца истраге, постојали озбиљни недостаци у погледу ефикасности истраге.
121. Комисија ће сада проценити истрагу отмице жалиочевог оца у односу на захтев за повремено разматрање истраге. У том погледу, Комисија поново подсећа да је први прави извештај који садржи преглед доказа у овом случају, анализу и препоруку датиран на 31. јануар 2005. (видети текст изнад). Међутим, иако је жалилац очигледно обавестио истражитеља о сведоку и осумњиченом, истражитељ је препоручио да случај остане „отворен и неактиван“, уместо да препоручи бар идентификацију, проналажење и обављање разговора са сведоком.
122. Комисија такође напомиње да је ову истрагу првобитно покренуо ЈИРЗ под бр. 2002-00057 (видети § 29 горе у тексту), а да је касније класификована као „неактивна“ док се чекају нове информације (видети § 30 горе у тексту). Случај је очигледно прегледан после јануара 2005. и спојен је са другом, већом истрагом ЈИРЗ-а, предметом бр. 2002-00031. Потоња се односила на наводну отмицу и убиство великог броја људи од стране ОВК у периоду између 17. и 23. јула 1998. у области Малишева и Ораховца. Комисија такође подсећа на СПГС-ов аргумент да је истрага нестанка и убиства Ђоке Гогића и многих других лица заједнички спроведена под истрагом масовног убиства бр. 2002-00031 (видети § 66 горе у тексту).
123. С обзиром на чињеницу да су посмртни остаци г. Ђоке Гогића идентификовани августа 2005, Комисија сматра да је полиција УНМИК-а спојила истрагу његове отмице и истраге нестанка других жртава, чији су посмртни остаци пронађени у истој масовној гробници, у један предмет, бр. 2002-00031. Међутим, из додатних докумената у спису који је достављен Комисији не види се никаква веза између истражних радњи спроведених 2005. године и случаја жалиочевог оца.
124. Комисији се чини да је ова одлука полиције УНМИК-а да споји истраге у један предмет сама по себи разумна. Међутим, као што је горе наведено (§ 120), неопходне

истражне радње нису спроведене у вези са отмицом и смрћу г. Ђоке Гогића чак ни после спајања истрага. Поред тога, чини се да ниједан документ у спојеном предмету није повезан са предметом жалиоцевог оца. Комисија је стога мишљења да, ако током истраге предмета бр. 2002-00031 нису откривене никакве чињенице које би поткрепиле заједничке карактеристике са предметом г. Ђоке Гогића, требало је потоњу истрагу раздвојити и наставити одвојено. У сваком случају, једно једино разматрање предмета, 2005. године, није довољно.

125. Што се тиче захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође предвиђа да у свим случајевима жртвин сродник мора да буде укључен у истрагу у мери која је неопходна за очување његовог или њеног легитимног интереса (видети ЕСЉП [ВВ], *Тахсин Акар против Турске*, бр. 26307/95, пресуда од 8. априла 2004, § 226, ЕКЉП 2004-III; ЕСЉП, *Таниш против Турске*, бр. 65899/01, пресуда од 2. августа 2005. године, § 204, ЕКЉП 2005- VIII).
126. Комисија из истражног списка примећује да се први забележени контакт између истражитеља ЈНЛ-а и жалиоца очигледно догодио тек децембра 2004. или јануара 2005. године, што је око шест година после отмице његовог оца (видети § 30 горе у тексту). Није забележена ниједна званична писана изјава г. Милисави Гогића. Он се други, и последњи, пут састао са органима УНМИК-а октобра 2006, када је преузео посмртне остатке свог оца.
127. Иако се може претпоставити да је жалилац у одређеној мери обавештен о напретку истраге када је разговарао са истражитељем ЈНЛ-а, према мишљењу Комисије донекле са закашњењем, апсолутно је неадекватно имати само један такав контакт током истраге која под контролом УНМИК-а траје дуже од једне деценије. Поред тога, чињеница да се ни сâм жалилац изгледа не сећа тог контакта, указује Комисији на то да жалиоцу том приликом вероватно није пружена ниједна нова информација, осим онога што је већ знао у то време. Ову околност треба поготово проценити у светлу чињенице да је, до краја 2002, полиција УНМИК-а имала све неопходне податке да настави са смисленом истрагом (видети § 94 горе у тексту), али то није учинила бар још три године.
128. Комисија стога сматра да жалилац није имао приступ истрази како то налаже члан 2.
129. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео адекватну и ефикасну истрагу отмице и убиства Ђоке Гогића. У складу с тим, постојало је кршење члана 2 ЕКЉП, односно, његовог процедуралног аспекта.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

130. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
131. Комисија напомиње да принудни нестанци и самовољне егзекуције представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. године до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за убиства,

отмице и нестанке у околностима опасним по живот. Његов пропуст да то учини представља даље озбиљно кршење права жртве и њених сродника, поготово права на утврђивање чињеница.

132. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достигну.
133. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 19), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. УНМИК стога није више у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или локалним властима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
134. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, ЕКЉП, 2004-VII, § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП [ВВ], *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на ЕУЛЕКС и косовске власти, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за отмицу и убиство Ђоке Гогића и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалилац и/или други блиски сродник треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;
- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи отмицу и убиство Ђоке Гогића, и јавно се извини жалиоцу и његовој породици у вези са тим;
- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпео због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (A/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

- a. ТРАЖИ ОД ЕУЛЕКСА И ДРУГИХ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И УБИСТВОМ ЂОКЕ ГОГИЋА НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
- b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И УБИСТВОМ ЖАЛИОЧЕВОГ ОЦА И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ;**
- c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ;**
- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**

- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЈКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
МУП – Министарство унутрашњих послова Републике Србије
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена управа мисије Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина